

૨૮૨૬

મુખ ચોરોનો ફારસ

પ્રવેશ ૧ લો

૦/૦

(નદી કીનારો સુત ચોરો ચોરી કરીને આવેછે.)

૧ લો ચોર—હરવાળા બંધ થયા હવે આપણાથી
ધેર કેમ જવા. આ નદી ઉતરીને જઈએ
તો ઠીક થાય.

૨ જો ચોર—પણુ નદીમાં પાણી ઘણું છે તેથી
આપણે શી રીતે જઈ શકીએ. બુઢા મ
રીએ તો.

૩ જો ચોર—મિ કીમ ખોત્રો છે ! ની જાગતી
હોશે તાં સુધી તો આપણે જઈ શકનાર નથી
પણુ જારે તે ઉંધી જશે તારે આપણે
આમાંથી પાર ઉતરીશું.

૪ ચોર—આપણે જાણીએ કેમ કે નદી
જાયે છે કે જાયે છે

૫ જો ચોર—તે તો જોઈ મને ખબર નથી

ખીજો ઠાઠ જોણતો હેય તો બોલી દો.

૫ મો ચોર—હા હા । એ વાત કે ની તો મને
ખબર છે

૬ ઠા ચોર—(તેને મારીને) તો બધા માણસ
બોલ કેની :

૫ મો ચોર—જીઓડની, આ ખીડી છે કેની
તે લઇને પાણીમાં બોલીએ અને એમથી
અવાજ નિકળે કેની તો જાણ્યું કે, નદી
કેની જાગે છે. અને જો અવાજ ન આવ
કેની તો જાણ્યું કે, નદી કેની તે ઉધે છે

૭ મો ચોર—સાલો સાહચો । નદી ઉધે છે કે
જાગે છે તેની ખાતર કરવા નદી કીનારે જઈએ
(એમ કહી બધા જણા નદી કીનારે
ગયા, ત્યાં પાંચમા ચોરે, પોતે જ ખીડી
પીતો હતો તે પાણીમાં બોળી એટલે
અવાજ થયો.)

બધા સાથે—જાગે છે ર જાગે છે ! જરાવાર બેસો.

(એમ કહી બધા જણા પાછા જઇને
પાન પોતાને ઠેકાણે બેઠા)

૩ નો ચોર—આપણે બધા નદી પાર ઉતરીશું
તે વારે તા'ને કોઈ પેસા જઈ પુગે તેણે
સાતે ને ગણુવા અને જારે બધા આવી
રહે નારેજ તાંથી આગળ ચાલવું.

(થોડીવારે પાંચમે ચોર નદી કીનારે
જાય છે અને ચોલવાઈ ગયલી ખોડી પા
ણીમાં ઘોળા એટલે કાંઈ બધાજ થતો
નથી તે જોઈને).

૪ મો ચોર-બાઈએ, હું કે કની, નદી જાંથી મધ.
હવે કની તે પાર ઉતરવાની ધારની નથી.
(બધા ચોરો ચોરેકા સરસામાન હાથમા
લઈને નદીમાં કુદી પડેછે અને પાંચમે
ચોર પહેલો નીકળી જાયછે તે બધાને ગણે
કે પાણુ પોતાને ગણુવો જુલો જાયછે)

૫ મો ચોર—આ કની તે એકમ, આ બેમ,

આ તપ્પચ, આ ચારચ, આ પાંચચ,
આ છચ, (ચોરોતે) ચારે બધીએ આપણે
ફેલી તે બધા છ જણુ થઇ રહ્યા એક હજી
કેમ ન આવ્યાં ?

૨ નો ચોર—જરાવાર ઘોભો હમાગું આવતો હશે
(બધા નદીને બીજે કીનારે બેસે છે
સવાર પડે છે ખજુ કોઇ આવતુ નથી
એમ જાણી)

૧ નો ચોર—માપણે સાતમો ભાઇ છુટી ગયો
હો એમ લાગે છે.

૪ નો ચોર—હજી સુધી ન આવ્યો એટલે એમજ
લગે છે.

૭ નો ચોર—રહો રહો મને ગજુવા દો જોખએ
(બધા ચોરોને મળે છે પણ પોતાને
ગજુવો નથી.) ખરેખર આપણે તો
જીજી છીએ.

૬ નો ચોર—રહોને તારે મને ગજુવા દો (એમ

કહી તે પણ ગણે છે. પાતાને ન ગણત
ખાન છએને ગણે)

હારે હા ! ખરેખર તે મરી ગયેલો
હોવો જાણ્યો.

જાધા ચોર—(રડાને) જો અમારા ભાઈ રે ! !
તું મદોમાં ખુડી મુઓ રે ! ! તને મગર
મછ ખાઈ ગયો રે ! ! જો અમારા ભા-
ઈ રે ! ! હવે અમે ચોરી કરવા કેમ જઈ
શુ રે ! ! !

(વગેરે વગેરે ચોરે રડે છે અટલામાં
તે ગામનો પુંજા પટેલ આવે છે, તે તમને
રડતા દેખી પાસે આવે છે.

પુ જો પટેલ—ભાઈ ! તમે કુદુછો અને અહીં
સવારના પહોરમાં રડો છો શા માટે ?

જાધા ચોર—ભાઈસાબ ! અમે રાતના સાતે
અણુ આ પાસેના ગામમાં ચોરી કરવા
ગયા હતા અને ત્યાંથી અમને બહો પેલો

મલ્યો, પણ રાતના દરવાજા બંધ હોવાથી
 અમે નદી કીનારે આવા અને તાંથી નદીમાં
 પડતુ મેલું તે આ કાંટે નીકળા. અમારા
 માંતો એક જણ નદીમાંથી નિકળી શક્યે
 નહીં અને છુડીમુઝો તેને અમે રડીએ છીએ
 પુંજો—(મનમાં) સાત જણુતો છે ને એમ કેમ
 બોલેછે. હું મારી ખાત્રો તો કરી જાણ
 (ચોરોને) તમે એક વખત મારી સામે
 મણી જાઓ જોતો કે તમે કેટલા છો.
 (પછી એક જણુ મણી છે તે છ સુધી
 મણી ખોતાને જુલો જાય છે, એ મમાણ
 દરેક પાસે મણાવે છે.)

પુંજો—(મનમાં) આ લોકો ચોર તો ખરા પણ
 તદન સુખ છે માટે કેમે કરીને આ લોકો
 ને સમજાવું જોઈએ (ચોરોને) જાણ
 માણસો, તમારો સાતમો જાકબંદ હું
 છીંધી આપું તો ન

બધા—તો તો બાઈસાળ આ બચો પૈસો તમ
આપીને અમે તમારા ચાકર થઈ રહેવું

જુઓ—તમે તમારા બાપ દાદાનો કાલ આપ

(બધા ચોરો તેને કાલ આપીએ. ૫
પટેલ પોતાની લાકડી હાથમાં લઈને) ૨
લાકડીથી તમને એક એક કટકો માર
જાઉં એટલે તમે એક બે એમ ગણત
ગણતા ખાતી જાઓ. (એમ કહી તેમ
એકેક લાકડી મારતો જાય છે અને ચોં
એક બે ત્રણ ચાર એમ ગણતાં એ
બાળુ થઈ જાય છે. સાને ગણી આપે
એટલે તેઓ ખુશ થઈ જાય છે.)

બધા—(પટેલને પગલાળી) બાપક ! તમે અમા
મરી મચ્છો બાઈગંદ લાવી આપ્યો તો
તમે જે કામ કરવાને કહેશો તે કરવ
અમે તૈયાર છીએ.

(પટેલ તેમને પોતાને ચોર કાલ જાણે)

પ્રવેશ ૨ જો

પટેલનું ઘર. પટેલને મામલતદારનું માલુમ
બોલાવવા આવ્યું છે તેથી જવાની તૈયારી
માં છે. પટેલની મા અબ્બરી પડી છે તે
એક ખાટલા ઉપર સુતી છે)

પટેલ—(ચાર ચોરોને) : મે અહીં ઘરમાં બેસી
રહેજો અને મારી મની સંવા કર્યા કરજો
અને જો હું આવું તેની અમાલિ મરી જાય
તો તદી ઉપર લઇ જઈ ન બાલી નાખજો.

ચાર ચોરો—વાર સાબ.

પટેલ—(બે ચોરોને) તમે ગાહું લઇને ખેતરે
જાઓ અને ત્યાંથી માસ મરી લાવો.

બે ચોર—વાર સાબ

પટેલ—(બાકી રહેલા એકને) તું બા મારીનું
વાસણ લઇને ગામમાં જા અને ત્યાંથી
મારે નામે તેલ લઇ આવ.

સાતમો ચોર—વાર સાબ

(પોતા જાય છે તેની પછી ચાર જણ
 પાતાના માંપેના કામ પ્રમાણે ડાશી પામ
 જાય છે એ જાણ ગાં લઈને જાય છે અને
 એક જ. ૧૧ તથા લેવા જાય છે.)

(મધના ગયા પછી ત્રે જણા ડાશી આગ
 ૭૫ બેસે છે અને ૨ ડાવરે ડેશીના માથા
 ઉપર એક માખી આનીને બેસે છે, પણ
 ડેશીનું કપાળ દરમિયાન લગાડવાથી ચીકાકા
 બાળુ હોવાથી તે ચોટી જાય છે, ચોરા તેને
 ઉડાડવાને કહે છે પણ ઉડતી નથી તેથી)

૨ જો ચોર—ભાઈઓ રે, આ માખી તો ઉડતી
 નથી હવે કેમ કરીએ, આપણા ધણીનો
 તો હુકમજ છે કે, ડેશીને હેગાણ ન કંપી
 માટે આ સોદાની સુખસ પડે છે તે લઈને
 માખીને મારો એટલે જાડી કરો.

(મધાએ તે જોગણથી ડેશીના માથા
 ઉપર એક થા માર્યું કે, ડેશીનું તો રામ

રમી રહ્યા, એટલામાં એક પાડોશી
આવ્યો તે)

પાડોશી—અરે ભણા માણસો ડોશી તો મરી
ગઈ હવે તમે એની આગળ બેશીને
શું કરો છો ?

ચોર—હું હું ખરેખર મરી ગયા !

પાડોશી—હા હા ખરેખર.

(ચોરો બે વાંગ લાવી તેની સીડી કરી
ઢીપડ ડોશીને વગર બાંધે મુકીને લઈ
જાય છે, એટલામાં ડોશીનું મડદુ ડાખરાના
ભારવટયામાં ભરાઈ જાય છે અને ચોરો
ખાલી સીડી લઈને 'રામ બોમ્બા લાઈ રામ'
કરતા જાય છે)

પ્રવેશ ૩ નો

ગાડો લઈને બે ચોરો જાય છે
ગાડાના પછડામાં તેલ પુરેલું ન હોવાથી
જ્વળાઈ પાડે છે

૧ જો ચોર—ખાધ હવેનો ખેતર પાસે આવ્યું
ગાડું જલદી જલદી હાંક કેતી

૨ જો ચોર—સેતી સામં એથી તે ફેટલોક જલદી
હાંકુ (ખળદને) આવ આવ કાગીઆ મોરીઆ
હો ! તારો ધણી મરે ચાલ !

(હાંકી જાયછે.)

પ્રવેશ ૪ થો

(નદી કીનારે એક તરફ એક ડોશી
જાણી વીણે છે બીજી તરફથી ચોરો સીડી
લઇને દાખલ થાયછે. મીડા નીચે મુકીને
જીવંતે તો મુડદું ન મલે તેથી)

૨ જો ચોર—અરે ડોશી ક્યાં ગઇ ?

૩ જો ચોર—(જાણી વીણતી ડોશી ઉપર નજર
પડવાથી) અરે જુઓ જુઓ ! ત્યાં ભાગી
ગઇ છે અને આપણને જોઇને જાણી
વીણવા મંડી ગઇ છે. (ખુશા તેની પાસે
જાય છે)

બધા — અરે ડોશી, તારો છોકરો આવો પૈસીદાર
છતાં તું છાણા વીણું છે એ કાંઈ સારી
વાત છે. ચાલ ચાલ, અમારી માથે અમે
તારા ચાકર તારે વાસ્તે લમણાં છાણા વીણી
લાવીશું. (એમ કહીને ડોશીને સાડી પાસ
લઈ ગય છે.)

(બે ચોર થાં પટેલા લાકડાના કટકા વીણે
છે અને બે છાણા વીણવા ગય છે પછી
બધાનો હગલો કરી તેને સત્રગાવી અંદર
નાખી દેવાનું કરે છે.)

ડોશી — અરે બાપચો મેં તમારું શું બગાડ્યું
છે કે, તમે મને બાળી નાખવાનું કરો છો ?

બધા ચોર — મુંગી મરી રહે, તું તો મરી ગય
છે તેથી, તારા છોકરાની અમને રજા છે
(એમ કહીને તેને અમીમાં નાખી દેશે
બધી રજા પછી ઉપર પાછી નાખી દેવતા
ઓળવીને ચાલતા પાવ છે.)

પ્રવેશ ૫ મો

(એ જણા ધામનો ગાડો ભગીને બાવેઝે)
ગાડા ઉઘા રાખી ચાકમા તેલ નાખે છે
તેથી અગાજ આવતો નથી અટલે)

૫ મો ચોર - ભાન આટલી વાર સુધી કેતી તે
ગાડુ ખોલતુ હતુ હરે તો કેતી તે નથી
ખોલતુ તેથી એમ જણાય છે કે એ મરી
ગયુ આપણે કેતી તે મરેતુ ગાડુ ઘેર
લઈ જઈતુ કેતી તો આપણા વખી
આપણી ઉપર ખીજશે, મારે એન અડી જ
ખાળી નાખીએ તો માર કે ની ?

૬ ઠો ચોર - હા હા ! એમજ કીક છે

(એમ કહી ગાડાને બળદ મુખ્યા ઘાસમા
ખાળી નાખીને ચાલતા પાય છે)

પ્રવેશ ૬ ઠો

નદી કીનારે સાતમો ચોર બંડો
લઈને ઘામલ પાય છે.

૭ મો ચોર—ગામ તો હવે નજદીક આવ્યું,
 ચાલ રામ જરાક આ નદી કીનારે ઝંચી
 પાણી તા પીડ' (એમ કરી ધડા કીનારે
 મુકી પાણી પીવા જાય છે. પાણી પી પાડો
 ફરીને) હાઆસ ! આ ઘડે તેલથી
 આંખા ભરેલા છે કે અધુરો તે છાડી
 જનકું જોઈએ. જો કદાચ અધુરો રોય તો
 અંદર પાણી નાખીને પુરો કરવો જોઈએ
 (એમ કરી ધડાનું મોઢું છાડ છે, અને
 પોત અંદર જુઓ છે. પાતાનું ક્રતાખીલ
 તલમા દેખાવાથી) અરે અંદર તો ચોર
 ભરાયલા છે, માટે જન હું એને ધર લઈ
 જઈશ તો મારા ઘણાના ધરમાં ચોરી
 કરશે માટે એને અહીંજ પુરો કરી નાખવો
 જોઈએ.

(એમ વિચાર કરીને એક મોટો પથ્થરો
 હથકોને ધડા ઉપર નાખે છે એકસો ધડા

માળીનો હોવાથી ચુરે ચુરા થઈ જાય છે
અને તેણે ઢોઢાઈ જાય છે ચોર ખાલી હાથે
પોતાને ઘેર આણતા થાય છે)

પ્રવેશ ૭ મો

(પટેલનું ઘર, ઘરમાંની બધી વસ્તુઓ
ખીજી ચોરો ચોરી ગયા છે અને પટેલ
ગુરસામાં ઉભો છે એટલામાં ચાર ચોર
આવે છે)

પટેલ—અરે હરામખોરો તમે ક્યાં ગયા હતા ?

ચોર—સાબ, અમે તો તમારી ડાશીને નદા કાનારે
ખાળવવાને લઈ ગયા હતા.

પટેલ—આ ડાશી તો ઉપર લટકે છે ને ? તમે
કાને ખાત્રી આવ્યા ? કાઈ ખીજીની ડાશી
ને ખાત્રી આવ્યા હશે.

(એટલામાં બે ચોર આવે છે)

પટેલ—કેમ ઘાસ લાવ્યો કે ?

ચોર—સાબ ઘાસ કે ની તે લાવતા હતા એટ

લામાં રસ્તામાં ગાડું મરી ગયું તથા તે
સંભળાવી દીધું.

(એટલામાં સાતમે ચોર આવે છે.)

પટેલ.—કેમ તું તેણે લાગે ?

ચોર—સાથ, તેજના ધડામાં તો ચોર જરાવલો
હતા તવી મેં ચોરને મારી નાખવા ત
લાગી નાખે.

પટેલ—મુખાએ ! નિકલો અગ્રીથી ! જનએ
તમારે કાળું કરો. કંઈ છે કે, શાણના
ચાકર થતું પણ મુખાએના ધગી ન થતું ?
હશે બનરા કાળ હતું તે બન્યું.

(બધા જાય છે.)

સમાપ્ત

